

On-off weiden maakt economisch geen verschil, maar spaart wel arbeid

Koeien kunnen omschakelen

Nederlandse melkveehouders 'mixen' weidegang met op stal bijvoeren. Maar dat hoeft niet, zo blijkt uit onderzoek met de koeien van het VIC in Zegveld. Met on-off weiden gaat de koe dag en nacht weiden als er gras is, óf staat ze op stal waar ze dan volledig gevoerd wordt. De melkproductie en de bijgevoerde kilo's droge stof zijn bij on-off weiden hetzelfde als bij beperkt weiden en op stal voeren.

tekst **Alice Booij**

Overdag weiden en 's nachts op stal bijvoeren is in Nederland heel gebruikelijk. Op die manier houd je de koeien op productie, zo redeneren veehouders. Juist als het grasaanbod of de omstandigheden even wat minder zijn. Buitenlandse collega's kijken daar raar tegenaan. Het betekent namelijk dubbel werk: én op stal voeren én het weiden managen. Of het nu in Ierland of in Nieuw-Zeeland is; een koe die weidt, doet dat de hele dag.

Het was voor Wageningen UR-onderzoekers Paul Galama en Gertjan Holshof aanleiding om bij het Veenweiden Innovatie Centrum (VIC) in Zegveld een on-off-weideproef te starten. 'On-off weiden wil zeggen dat de koeien volop weiden

als het grasaanbod het toelaat en bij onvoldoende gras volledig binnen op stal komen en een compleet stalrantsoen gevoerd krijgen. Geen compromissen met een deel van de dag weiden en een deel van de dag op stal bijvoeren', legt Galama uit. Hij noemt ook nog een mogelijke toepassing van on-off weiden: 'We hebben in de melkveehouderij te maken met groeiende koppels en krappere huiskavels. Als je toch wilt weiden bij een hoge veebezetting, is on-off weiden ook een optie.'

Productie bleef gelijk

Ondersteund door Amazing Grazing 1.0, het project dat de opstaltrend moet keren, en de provincie Zuid-Holland is de veestapel met holstein- en jerseykoeien

op het VIC in Zegveld ingezet voor de proef en de resultaten in het weideseizoen 2015 zijn duidelijk: er is geen verschil in productie bij on-off weiden vergeleken met beperkt weiden met bijvoeren op stal.

Gemiddeld over het hele weideseizoen gaven alle koeien bijna 20 kilo melk per dag. De kudde op het bedrijf in Zegveld betreft een jonge veestapel (vaarzen) en is voorjaarskalvend, dus in de loop van het weideseizoen neemt de productie gestaag af van gemiddeld zo'n 28 naar 16 kilo per dag. De voeding bestaat uit 100 procent gras. 'Het is geen systeem voor een veestapel met 10.000 kilo melk', relateert Galama. 'On-off weiden moet wel binnen de bedrijfsfilosofie passen.'

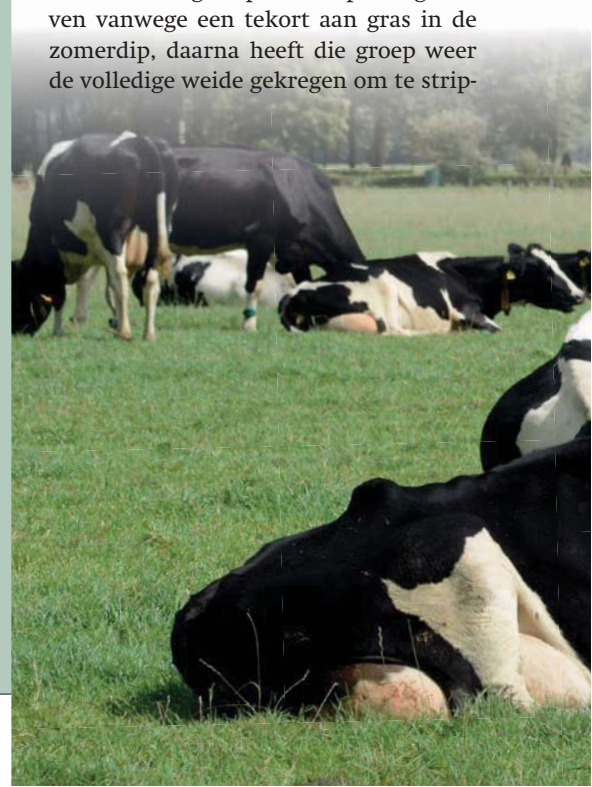
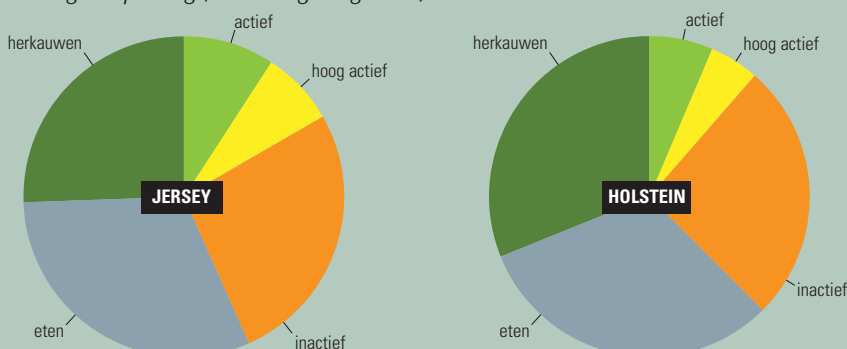
Bij on-off weiden (stripgrazen) en beperkt weiden met bijvoeding waren de geproduceerde liters meetmelk over het weideseizoen gelijk (zie figuur 1 en figuur 2). Daarbij is de on-off-weidegroep één korte en één langere periode op stal gebleven vanwege een tekort aan gras in de zomerdip, daarna heeft die groep weer de volledige weide gekregen om te strip-

Jersey is actiever, holstein herkaut meer

Alle koeien in het onderzoek naar on-off weiden van VIC bezaten een oorsensor waarmee hun dagelijkse bezigheden werden geregistreerd. Daaruit blijkt dat er duidelijke verschillen zijn in gedrag tussen holstein- en jerseyvaarzen. De graastijd van de jerseys en de holsteins was genoeg gelijk, alsook de tijdsduur dat de koeien rustten. De holsteindieren her-

kauwden wel significant veel langer, terwijl de jerseys actiever waren en dan met name in de weide, legt WUR-onderzoeker Kees van Reenen uit. De vraag die nader onderzocht gaat worden dit jaar, is: wat betekent het verschil in gedrag voor de voeropname, de melkproductie en uiteindelijk voor de economie?

Figuur 3 – Gedrag (percentage van 24 uur) van jersey- en holsteinvaarzen op VIC Zegveld per dag (bron: Wageningen UR)

Frank Lenssinck: 'Voerwagen starten kost anderhalf uur per dag'

Frank Lenssinck, manager van Veenweiden Innovatie Centrum Zegveld (VIC), heeft door het onderzoek een voorkeur gekregen voor on-off weiden. 'Het zorgt voor meer rust bij de koeien. Ze weten dat ze gras moeten vreten als ze het land ingaan.'

Bijvoeren naast weiden noemt hij psychologie tussen koe en boer en een onrustig systeem. 'Je haalt de koeien uit hun ritme. De laatste twee uur vreten ze niets meer in het land, want ze weten dat ze op stal wat krijgen. Als het gras smake-

lijk is, vreten ze in de stal het voer niet op.' Daarbij kost on-off weiden minder arbeid. 'Wanneer je de voerwagen start, ben je zo anderhalf uur per dag kwijt. Bovendien kost het diesel. Neem je dit mee, dan is on-off weiden zeker goedkoper.'

grazen. 'Wanneer er niet genoeg gras meer stond voor een volledig rantsoen, gingen de koeien op stal', legt Holshof uit. 'Bij voldoende grasaanbod konden ze weer naar buiten.'

Geen dip in productie

De gedachte dat koeien een dip in hun productie krijgen als de omstandigheden plotseling veranderen, kwam in dit onderzoek niet naar voren.

Voor de beperkt weidende groep liep de hoeveelheid bijvoeding gedurende het seizoen geleidelijk op. De koeien werden geweid op 24 percelen, waarbij ze dagelijks een nieuw stuk kregen. Dankzij een wekelijkse farmwalk en grashoogteme-

tingen werd duidelijk hoeveel bijvoeding ze naast het weidegras nodig hadden op stal. In de loop van het seizoen werd deze hoeveelheid gestaag opgevoerd (zie figuur 2). Uiteindelijk bleef deze groep ook langer buiten lopen (tot 20 oktober) dan de on-off-groep, die vanaf 7 oktober geen volledig rantsoen meer uit de wei kon ophalen en dus op stal kwam.

Benutting najaarsgras

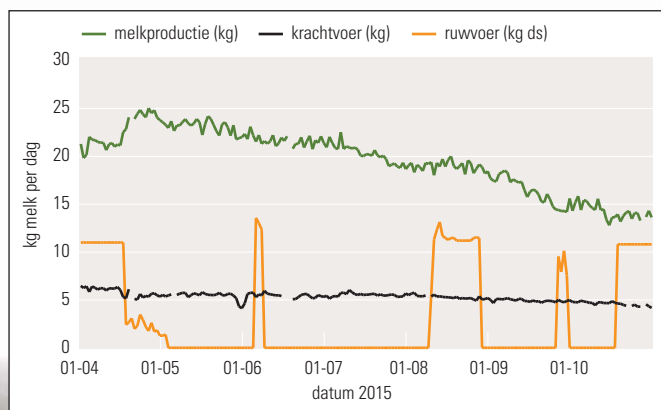
Ten slotte betekende het voor beide groepen gemiddeld 2,6 kilo droge stof per koe per dag aan bijvoeding gedurende het weideseizoen. Al met al resulteerde het niet in een economisch voor- of nadeel bij het on-off weiden. 'Het ver-

schil zit in minder arbeid bij het on-off weiden', concludeert Holshof.

Een kanttekening is wel dat door beperkt weiden te combineren met bijvoeren het weideseizoen langer is en het najaarsgras beter kan worden benut. 'Een koe kan langer op de weide verkeren dan een machine, met name op veenweideland', geeft Holshof aan. 'De vraag is wat je met het najaarsweidegras wilt doen als de koeien het niet opvreten.'

Aan de andere kant biedt het on-off weiden het voordeel dat er voldoende voersnelheid is bij de graskuil. Broei kan ook voorkomen worden door het voeren van balen. On-off-weiders kunnen hier in hun bedrijfsvoering rekening mee houden. |

Figuur 1 – Melkproductie (kg meetmelk) en voeropname bij on-off weiden middels stripgrazen (bron: Wageningen UR)

Figuur 2 – Melkproductie (kg meetmelk) en voeropname bij beperkt weiden met bijvoeding in de stal (bron: Wageningen UR)

